

Ezen a héten ajánljuk még:

Verdi *Rigoletto* című operáját a Magyar Állami Operaházban Anatolij Fokanovval a címszerepben; Marina Carr: *A Macskalápon* című darabját a Nemzeti Színház Stúdiósínpadán; a XXIV. Országos Táncháztalálkozó eseményeit a Budapest Sportaréna-ban (április 2–3.).

A csodafegyver

Mostanában olyan újsághírek (kacsák?) láttak napvilágot, miszerint Hitlernek volt atombombája, kísérleteket is végeztek vele, csak az amerikaiak előbbre jártak a kutatásban, és ez a lépéselőny döntötte el a világháború sorsát.

Érdekes, hogy mennyire makacsul tartja magát ma is az a nézet, hogy Hitler nem csupán blöffölt az úgynevezett csodafegyverek ígéretésével. Nemrég idéztem e hasábkon Király Béla önéletírását más vonatkozásban. Itt olvasható, hogy az orosz fronton találkozott a szerző a ködvetőnek nevezett, addig nem látott német fegyverrel, amelynek rakétái nyomán hirtelen elcsendesült az Oszkol hídjá mögött az orosz tüzéség, a légnyomáskülönbség megölte őket. (Más források szintén tudnak a nebelwerfer harcrendbe állításáról, ám efféle halálos hatásról nem.)

Magam is találkoztam 1944-ben, az ostromlott Budapesten olyan magyar tiszttel, aki szerint egy támadás során ők is láttak hirtelen holtakat az elnémult ellenséges lövészárokból. Mint mondta vagy inkább „mesélte”: egyetlen német gép ledobott oda egy bombát. Az ő szemtanúsága szerint az orosz katonák ott álltak a fegyvereik mellett, jéggé fagyva.

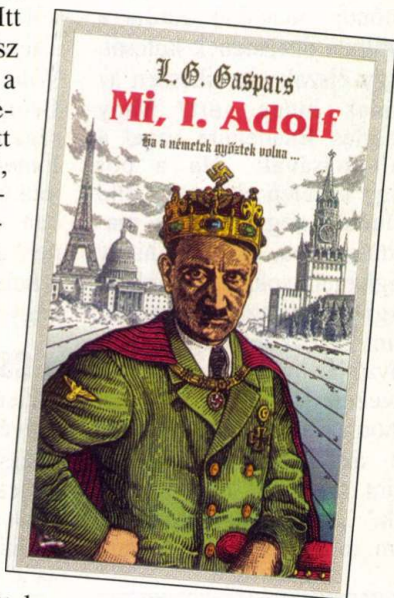
Amiből is látszik: nemcsak a tények makacs dolgok. A mesék is.

Érthetően felcsillant a szemem, amikor a könyvesboltban ráleltem a Mi, I. Adolf című könyvre, amely azt írja meg, milyen lett volna a világ, ha a náci győztek volna, s ebben ráakadtam a csodafegyverek mitológiájának egyik feltételezésére. E szerint az fordította (volna) meg a háborút, ha egy német fizikus feltalálta volna azt az akkumulátort, ami feleslegessé tette volna a benzint, megnövelte volna a repülő és tankok hatósugarát, s így Hitlerék leigázták volna a világot. A „document-fiction”-nek nevezett könyv szerint 1965-ben a szabad nemzetek már csak Ausztráliát mondhatták magukénak, dúlt a keleti élettérért a német-japán háború, Adolf császárt rettegte a világ.

Kár, hogy a fantáziakötet nélkülöz minden írói erudíciót, és így nem gazdagította ez ellenutópiák sorát.

(L. G. Gaspar: Mi, I. Adolf, Unikornis Kiadó)

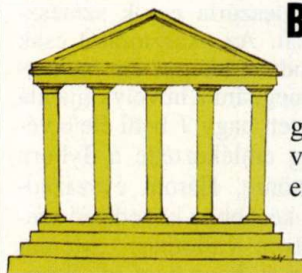
ERDÉLYI S. GÁBOR

Kvartett

Hosszan kígyózik a sor előadás után a Miskolci Nemzeti Színház Játékszínének szűk előcsarnokában a ruhatár felé – építő csönd van, olyan, mint amikor általános katarzis üli meg a teret. Pedig a darab, első olvasatban, távol van minden emelkedettségtől, panelprolivilágban bókászó ijedt kisemberekről szól, akik szeretnének megkapaszkodni valami értékben – politikában, magánéletben – ebben az egyre értetlenebb világban. Nemcsak az ábrázolásmód, a témaválasztás is erősen deheroizáló, a nyelv a spiróí érdekességű (noha mintha a káromkodásokból visszavett volna), nyílt színen elkészül egy csirkepörkölt galuskával meg egy mákos tészta. (Olvasom a műsorfüzetben, milyen nehéz feladat volt a művésznőnek ritmusra főzni – merthogy dramaturgiailag fontos pontokon kellett elkészülnie ennek-annak; csak annyit mondok, a végeredményt sok gyakorlás előzte meg.)

Egyszerűen, elsőre nem látszik oka emelkedettségnek, megrendülésnek, pedig van. Kiváló előadás ez, a rendező, Korognai Károly és a négy színész odaadón, tehetségesen szolgálja az írói célt, részvétet kelteni a kisemberek sorsa iránt, akikkel (is) így kicsellózott a történelem. (Mind a négy színész dicsérendő, de Szegedi Dezsőt külön ki kell

Barlangrajzok

Emlékeznek még arra a csepeli iskolára, ahol olyan jól éreztük magunkat annak idején? (Minden jó volt ott, csak a nevek megjegyzése emésztette föl kissé erőinket. Tehát:

látogatásunk tárgya a Nagy Imre ÁMK Alapfokú Művészeti Iskola KSÁI tagozata volt, melynek kiállításai többnyire a Karácsony Sándor Általános Iskola Kaméleon Galériájában esnek meg, Csepelen, a Rákóczi út 106.-ban. Hogy az ÁMK meg a KSÁI mit jelent, sajnos már elfelejtettem.) Nos, az iskolával azóta is folyamatos, de némileg egyoldalú a kapcsolat: ők meghívják, én nem megyek el. Nem gonoszságból persze, hanem részben mert ezerfelé kell folyton mennie manapság egy tárlatlátogatónak, főképp pedig azért, mert a csepeliéknél oly szűkek a határidők, mire fölnézek, már le is jártak.

emelnünk – aki képes szájalmat ébreszteni bennünk egy paranoid ávós iránt, az nagyon érti a mesterségét.)

Két fiatal pár állt mögöttem a ruhatári sorban, a megrendültség oldottán (és a sor nemhaladtán) bonyolult beszélgetésbe kezdtek arról, mégis, kinek van inkább igaza ebben a történetben. Nem mondom, hogy négyféle válasz érkezett, de majdnem – látszott, hogy ez a társaság folytatja még a vitát aznap este egy étteremben vagy egy a darabbélire fájdalommasan hasonlító panellakás nappalijában. Hogy a történet a valóságban íródik tovább.

Színház magának ennél többet nem kívánhat.

NÁDAS SÁNDOR

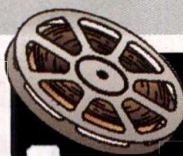
Amennyire sajnáltam távolmaradásomat (különösen a színjátszók legutóbbi produkciójának elmulasztása miatt búslakodtam), annyira örültem, hogy sem engem nem feledtek, sem lendületükből nem vesztek semmit. Esemény

eseményt követ
Csepelen – szí-
vesen lennék
o k t a t a n d ó
alany arrafelé.

De nemcsak saját munkáikat mutatják be egyre-másra. Most például Takács Ferdinánd mesés barlangrajzai előtt nyitottak kaput. Barlangfestményei előtt, egészen pontosan. Mert hogy ezek az olajképek egytől egyig a hazai bar-

langok ismeretlen világát mutatják be. Takács ötvenes éveie elején járó festőművész, elsősorban természetábrázolásaival vívott ki elismerést magának, de kozmikus, szürrealista képeiről is ismert – meg arról, hogy szenvedelmes barlangász, szakkörökben sok fontos felfedezés fűződik a nevéhez. Takácsnak a barlang megunhatatlan téma, egyszerre reális és szimbolikus értelemben – színkezelése pedig olyan, amit nem lehet tanulni. Ahhoz mondjuk Reziben kell születni, Cserszegtomajon élni, barlangászni és tehetségesnek lenni. A többi már jön magától.

JOLSVAI ANDRÁS

Csak lazán!

Vagy jó évtizede annak, hogy derülhettünk a Szóljatok a köpcösnek című amerikai krimiparódián, Danny de Vito és Travolta főszereplésével. Most ismét itt vannak. De Vito nem nőtt, a gumiarcúnak nem mondható Travolta sem lett jobb színész.

Igaz, aki a szórakoztatóiparhoz vált jegyet, hiába várja a méla-kóros dán királyfit kezében koponyával; aki a Csak lazán! címre bemegy a moziba, az ne finnyáskodjék utóbb. (Bár nem könnyű érdemlegesen választani, nem olyan szívárványos a kínálat manapság.)

Adva van a történetnek egy eléggé boka alatti, vaskos vonulata, ahol a komikum forrásául az is szolgál, hogy valakinek a szexuális irányultsága nem szokványos. Hasonképpen nem száll shakespeare-i ma-

gasságokba az az utcanyelv, amit a Nyugati Part csehóiban beszélnek.

A mindenre kész gengszter, Chili Palmer otthagyja a moziüzletet, és átszáll a zeneiparba. Csakhogy ott már minden hely foglalt, bandák (zenészek, és nem csak zenészbandák) uralják a placcot. Orosz maffiózók és fekete bőrű banditák között kell a mi Chilinknek egyensúlyozni, hogy befuttassa füle választottját, és megmentse a maga bőrét a golyóktól. Ez végül sikerül neki, de addig sokan elesnek.

Az igényesnek nem mondható filmben egy villanásra feltűnik Danny de Vito (és a producerek közt is), csillog az új csillag, Uma Thurman, egy epizódszerepben emlékeztet a jobb napokat is látott Harvey Keitel.

Néhol felragyog a morbid humornak egy-egy eredeti pillanata, de inkább csak az a tanulság, hogy ha valaki/valami ennyire laza, az már könnyen szét is esik. Mint itt.

BÖLCS ISTVÁN